

DELO

GLASILO AVTONOMNE TRŽAŠKE FEDERACIJE K.P.I.

Obnovljena izdaja • Leto XIII. - štev. 12 (564)

TRST - 13. OKTOBRA 1961

Posamezna številka 30 lir

VLADA JE VSILILA POPIS PO NARODNOSTI

Slovenci! Na vprašanje: „kakšen je vaš občevalni jezik doma“, odgovorite: „slovenski“!

NAŠE STALIŠČE

Kot po vsej Italiji bo tudi na Tržaškem ozemlju splošno ljudsko štetje. Do tu je vse v redu. Italijanska zakonodaja namreč predvideva, da se tako štetje vrši vsakih 10 let. Toda pri nas se ne bo vršilo samo splošno ljudsko štetje, kot po ostalih pokrajinah Italije, ampak bo tudi štetje po narodnosti, kar po obstoječih italijanskih zakonih ni niti predvideno. Na popisnih polah, ki so pisane samo v italijanščini, je poleg splošnih vprašanj tudi vprašanje, ki se nanaša na občevalni jezik v družini.

Ko se je preteklo poletje začelo govoriti o štetju prebivalstva po narodnosti, so razne politične stranke zavzele svoja stališča do tega vprašanja. Slovenska skupnost in široki krogi italijanskega demokratičnega javnega mnenja so se že tedaj izrekli proti takemu štetju.

Avtonomna tržaška federacija KPI je že preteklega julija razpravljala o tem vprašanju. Po globoki in izčrpnih diskusiji je federalni komite soglasno sprejel resolucijo, (ki jo objavljamo na drugem mestu), s katero se je izrekel proti vsakemu etničnemu štetju prebivalstva.

V resoluciji je med drugim tudi jasno poudarjeno, da pri nas še ni pogojev, ki bi jamčili pravilnost takega štetja, saj so še vedno čutene posledice, ki jih je zakrivila nasilna raznarodovalna politika fašizma, dočim se ustavna določila, ki se tičejo pravic narodnih manjšin in določila mednarodnih dogovorov ne izpolnjujejo, kar pomeni, da se diskriminacije proti

slovenski manjšini, ki prebiva na Tržaškem ozemlju, v goriški in v videmski pokrajini še vedno nadaljujejo.

Toda merodajne oblasti vsega tega niso upoštevale. Svojevoljno so sklenile, da izvedejo poleg splošnega ljudskega štetja tudi štetje po narodnosti. In pri tem so izbrale najslabši način, t. j. štetje prebivalstva po občevalnem jeziku v družinah, kar je zlasti v mestu in v narodnostno-mešanih družinah na vsej črti v škodo slovenski etnični skupnosti.

Avtonomna tržaška federacija KPI še enkrat izjavlja, da ne bo izidu popisa po narodnosti priznala nobene veljave, kajti prepričana je,

**V soboto 14. oktobra
ob 20. uri
bo na trgu v Križu
javno
zborovanje
ki ga sklicuje KPI**

da ta popis ne more v nobenem primeru dati objektivnih rezultatov. Zato se bo uprla vsakemu morebitnemu poskusu, da bi te rezultate, pridobljene v takem ozračju, kdor koli izkoriščal v škodo tukajšnjih Slovencev.

Avtonomna tržaška federacija KPI poziva vse slovenske prebivalce Tržaškega ozemlja, naj na mestu, ki je določeno za ugotovitev občevalnega jezika v družini, to je v razpredelnici, ki je na popisni poli označena s številko 11, napišejo, da je njihov jezik v družini slovenski!

Poslanec Vidali zahteva razveljavitev etničnega popisa

V zvezi z vprašanjem ljudskega štetja na Tržaškem je poslanec Vidali naslovil na predsednika ministrskega sveta ter na ministre za notranje zadeve, pravosodje, industrijo in trgovino posebno interpelacijo, v kateri vprašuje za pojasnila zakaj je bilo na Tržaškem ozemlju uvedeno tudi etnično štetje, odnosno popis prebivalstva po občevalnem jeziku v družini.

V interpelaciji je naš poslanec poudaril, da tako štetje ne more dati objektivnih rezultatov zaradi raznarodovalne politike, ki jo je vodil fašizem proti slovenskemu prebivalstvu, zaradi kratenja narodnih pravic Slovencev, ki se še vedno nadaljuje in zaradi neizvajanja vseh določil in obveznosti, ki izhajajo iz republiške ustave in mednarodnih dogovorov.

V interpelaciji naš poslanec nadalje poudarja, da so vse to podčrtali predstavniki raznih političnih strank in struj v resolucijah, kar pa pristojne oblasti niso upoštevale. Predstavniki teh strank so med drugim tudi ugotovili in poudarili, da je nemogoče priti do objektivnih rezultatov zaradi obstoja narodnostno mešanih družin in ker številni optanti ne bodo mogli izjaviti, da so Slovenci.

V zaključku svoje interpelacije naš poslanec zahteva, naj se razveljavi sklep o etničnem popisu prebivalstva, ker tak popis ne more dati objektivnih rezultatov in bi na ta način pridobljeni rezultati lahko dovedli do špekulacij političnega značaja

ter do diskriminacij na škodo pripadnikov slovenskega prebivalstva na Tržaškem

V neki drugi interpelaciji, ki je bila že prej naslovljena na predsednika ministrskega sveta pa je naš poslanec zahteval pojasnila zakaj so obrazci za ljudsko štetje pisani samo v italijanskem jeziku. V njej je poudaril, da živijo na Tržaškem ozemlju tudi Slovenci, katerih narodnostne pravice ščitijo republiška ustava in mednarodni dogovori. Nadalje je naš poslanec opozoril, da v priročniku, ki je bil izdan za ljudsko štetje, ni obrazca, ki bi predvideval tudi štetje prebivalstva po občevalnem jeziku. V tej interpelaciji je

nadalje pripomnil, da tržaški župan ni ob tej priliki objavil tozadevnega razglašanja tudi v slovenskem jeziku, kar se dogaja ob drugih podobnih prilikah, kot n. pr. ob volitvah, temveč da je ta razglas pisan samo v italijanskem jeziku. Vse to, tako zatrjuje naš poslanec, predstavlja kršitev pravic slovenskega prebivalstva na Tržaškem ozemlju in bo neizbežno privedlo do tega, da bodo rezultati štetja, zlasti v kolikor se tičejo ugotovitve o občevalnem jeziku v družinah še bolj nepopolni. Zato se še enkrat postavlja zahteva, naj se takoj razdelijo dvojezični obrazci za splošno ljudsko štetje.

Absurdna policijska prepoved

Tržaška kvestura je prepovedala sprevod miru, ki sta ga v nedeljo nameravali organizirati združenji bivših partizanov in antifašističnih političnih pregajancev — ANPI in ANPPIA. Prepoved je utemeljila, trdeč, da bi sprevod motil javni red in promet po mestnih ulicah. Zborovanje v Rižarni pa je dovoljeno.

Značilno je, da je do te prepovedi prišlo ravno na dan prihoda novega generalnega vladnega komisarja v tržaško mesto.

ANPI in ANPPIA sta proti prepovedi ostro protestirala.

Takoj potem, ko se je izvedelo, da je tržaška kvestura prepovedala pohod za mir, ki je bil najavljen za

nedeljo po tržaških ulicah, je poslanec Vidali poslal ministru za notranje zadeve posebno nujno interpelacijo, v kateri zahteva razveljavitev tozadevne policijske odredbe. V njej je naš poslanec poudaril, da nedeljska manifestacija ne more v nobenem pogledu motiti javnega reda in ne ovirati prometa po mestnih ulicah, kakor trdi utemeljitev policije.

Naš poslanec je zahteval takojšno razveljavitev policijske odredbe, tako da bo tudi Trst, kot druga italijanska mesta manifestiral za mir in priredil pohod k Rižarni, to je na mučniški kraj, kjer so nacifašisti usmrtili tisoče antifašistov.

Policija je prepovedala „sprevod miru“ v Trstu. Udeležite se manifestacije za mir, ki bo v nedeljo 15. oktobra ob 10.30 v Rižarni pri Sv. Soboti v Trstu, kjer so nacifašisti na zverinski način mučili in usmrtili na tisoče antifašistov. Manifestirajte za mir in izrazite svoj protest proti prepovedi sprevoda miru po mestnih ulicah! Naj živi mir! Naj živi aktiven antifašizem!

Izjava političnih in kulturnih organizacij o popisu prebivalstva na Tržaškem ozemlju

Politične in kulturne organizacije, ki predstavljajo slovensko narodno manjšino na Tržaškem so pretekli teden podpisale skupno izjavo o popisu prebivalstva po narodnosti.

Izjava je bila naslovljena predsedniku republike, predsedniku ministrskega sveta, ministru za notranje zadeve, ministru za pravosodje in generalnemu vladnemu komisarju za Tržaško ozemlje.

Izjava je bila poslana tudi v vednost predsedniku pokrajinskega sveta v Trstu, italijansko-jugoslovanski mešani komisiji v Rimu, centralnemu uradu za statistiko v Rimu in uradu za statistiko, štetje in študij v Trstu.

Besedilo izjave se glasi: **Podpisane politične in kulturne organizacije kot predstavnice slovenske narodne manjšine na Tržaškem ozemlju izjavljajo v zvezi s sklepom oblasti, da 15. oktobra 1961 izvedejo popis prebivalstva:**

Predvsem ugotavljajo, da je bil ob bližnjem ljudskem štetju uveden za Tržaško ozemlje poseben stolpec, ki zadeva občevalni jezik prebivalcev v družini. To se je zgodilo kljub nasprotnemu stališču, ki so ga zavzeli vsi predstavniki manjšine v trdnem prepričanju, da danes še niso dozoreli pogoji, ki dajejo učinkovito jamstvo, da bi bili izidi popisa odraz dejanskega številčnega stanja pripadnikov slovenske etnične skupnosti.

Oblastva niso smatrala za potrebno, da bi se posvetovala s predstavniki manjšine o načinu izvedbe popisa pa narodnosti in tako omogočila, da bi se to važno vprašanje zadovoljivo rešilo na Tržaškem ozemlju, v goriški in videmski pokrajini.

Predstavniki slovenske manjšine so že izjavili, da ne morejo sprejeti popisa prebivalstva po narodnosti, ker so posledice nasilne raznarodovalne politike fašizma, kratenje naših pravic v povojni dobi in končno posledice neizvajanja mednarodnih obveznosti ter 3. in 6. člena republiške ustave še vedno take, da popis ne more nuditi objektivnih rezultatov glede števila Slovencev na Tržaškem ozemlju.

Podpisane politične in kulturne organizacije ugotavljajo, da so oblasti izbrale najmanj primeren in najbolj neugoden način popisa prebivalstva po narodnosti, kajti prebivalci se bodo morali izjaviti o občevalnem jeziku

v družini. Jasno je namreč, da bo tak način popisa nujno izkrivil izide v narodnostno mešanih krajih, kjer je veliko število mešanih zakonov, optantov ali živečih v skupnostih. Poleg tega je tak način popisa v nasprotju z načeli UNESCO.

Spričo navedenih dejstev podpisane politične in kulturne organizacije protestirajo in že danes poudarjajo, da ne

bodo izidom popisa po narodnosti priznale nobene veljave. Zato vnaprej odločno odklanjajo vsako sklicevanje na tako pridobljene rezultate zlasti pa še njihovo morebitno izkoriščanje v škodo tukajšnjih Slovencev.

V Trstu dne 4. oktobra 1961.

Avtonomna tržaška federacija Komunistične partije Italije — Slovenska demo-

kratska zveza - Neodvisna socialistična zveza — Slovenska katoliška skupnost — Slovenska krščanska socialna zveza — Slovenska kulturno gospodarska zveza — Skupina neodvisnih Slovencev — Tržaška federacija Italijanske socialistične stranke — Slovensko hrvaška ljudska prosveta — Slovenska prosveta — Slovenska prosvetna matica.

Resolucija Federalnega komiteja

Avtonomna tržaška federacija Komunistične partije Italije je razvela jasno stališče o vprašanju popisa prebivalstva v naši pokrajini po jeziku in narodnosti. Federalni komite je soglasno sprejel resolucijo proti takemu popisu. V tej resoluciji je poudarjeno:

«Federalni komite je pri obravnavanju vprašanja etničnega štetja prebivalstva vzel v poštev razne sisteme, katere so uporabljali v preteklosti na Tržaškem in drugod. Preučil je tudi sisteme, ki so jih predlagali razni strokovnjaki in predstavniki nekaterih politič-

nih strank. Razpravljal je tudi o značaju in o nameni, ki jih nekateri zasledujejo ter o možnih posledicah rezultatov na zakonodajnem in političnem torišču. Prav tako je razpravljal tudi o vrednosti in verodostojnosti takega popisa v položaju, kakršen obstaja danes na Tržaškem področju. Po dolgi in poglobljeni razpravi se je komite soglasno izrekel proti vsakemu jezikovnemu štetju, upoštevajoč tudi politični in kulturni položaj, ki ga je fašizem povzročil z nasilnim raznarodovanjem in kar se še vedno nadaljuje z raznimi diskriminacijami. Federalni komite se je izrekal tudi proti kateremu koli ukrepu, ki bi delal razlike med državljani, na podlagi narodnostnega popisa, ki bi bilo dvomljive dokazilne vrednosti. Sklenil je tudi, da bo odločno interveniral, če bi skušali vsiliti tak popis prebivalstva, na kakršnega so namigovali nekateri. Končno je Federalni komite še enkrat poudaril, da bo nadaljeval odločno akcijo za priznanje slovenskega jezika za drugi deželni jezik ter za dejansko pravno in socialno enakopravnost obeh jezikovnih skupin, ki živita v deželi.»

Naša izjava po radiu Trst „A“

Preteklo nedeljo je tržaški radio prenašal izjavo o etničnem štetju, ki so jih dali predstavniki političnih organizacij, ki predstavljajo Slovence na Tržaškem. Izjava, ki jo je v imenu Avtonomne tržaške federacije KPI podal tovariš Gombač se je glasila tako-le:

«Avtonomna tržaška federacija KPI, je odločno nasprotna kateri koli obliki popisa po narodnosti v sedanjem času in v obstoječih razmerah.

Federalni komite se je v tem smislu soglasno izrekel že preteklega julija, ko je razpravljal o tem problemu in izglasoval tozadevno resolucijo.

Mi smo trdno prepričani, da danes še ni pogojev, ki bi dali učinkovito jamstvo, da bi bili izidi popisa po narodnosti ali po občevalnem jeziku v družini, odraz dejanskega številčnega stanja slovenske etnične skupnosti na Tržaškem, kajti še vedno obstajajo posledice dvajsetletne fašistične raznarodovalne politike in diskriminacije proti Slovincem se še vedno nadaljujejo, dočim se ne izvajajo določila republiške ustave in mednarodnih dogovorov.

Da je ozračje, v katerem se bo izvajal popis prebivalstva po rabi jezika v družinah, vse prej kot pa ugodno, nam še enkrat potrjujejo protislovenski šovinistični izpadi, do katerih je prišlo v Trstu tudi ob priliki

položitve temeljnega kamna za novo slovensko srednjo šolo.

Avtonomna tržaška federacija KPI že vnaprej izjavlja, da ne bo izidu popisa po narodnosti priznala nobene veljave, kajti ta popis v nobenem primeru ne more biti objektivni. Zato se bo tudi uprla vsakemu morebitnemu poskusu, da bi rezultate pridobljene v takem ozračju izkoriščali v škodo tukajšnjih Slovencev.»

Tovariš Gombač je tudi na seji pokrajinskega sveta, ki je bila v ponedeljek postavil vprašanje o etničnem štetju. Pokrajinskega predsednika je vprašal, kaj misli o tem. Ta mu je odgovoril, da ni bila pokrajinska uprava niti vprašana za mnenje.

Zakaj so vsilili etnično štetje?

Ze pred časom smo izvedeli,

da je bilo v zvezi s popisom prebivalstva po občevalnem jeziku v nekem tržaškem uradu precej kričanja. Nekateri osebno so kot smo izvedeli, nasprotovale takemu popisu in so bile mnenja, da bi se moralo tudi na Tržaškem ozemlju izvesti samo splošno ljudsko štetje. Baje pa je bil bivši generalni vladni komisar Palamara tisti, ki je z vsó odločnostjo vztrajal v zahtevi, da se mora popis izvršiti tudi ob občeval-

nem jeziku.

Da so v resnici višje oblasti vsilile povsem svojevoljno tak popis nam potrjuje med drugim tudi dejstvo, da niso vprašale za mnenje o tej zadevi niti pokrajinske uprave. Tako je namreč izjavil sam predsednik pokrajinskega sveta Delise.

Kot se je izvedelo, je tudi tržaški župan Franzil bil mnenja, da je etnično štetje neumestno. To je bilo sicer razvidno tudi iz izjave, ki jo je preteklo polletje dal nekemu italijanske-

Demokristjani se jezijo...

Enoten nastop vseh političnih strank in kulturnih organizacij, ki predstavljajo Slovence na Tržaškem, je zelo vznemiril demokristjanske voditelje, ki so še do navednega bili mnenja, da etničnemu popisu prebivalstva nasprotujejo samo levičarske sile. Še se spominjamo, kaj vse so trobili demokristjani, ko so slovenski župani in občinski ter pokrajinski svetovladi izglasovali resolucijo proti etničnemu štetju. Še se spominjamo, da so tedaj trobili, da prihaja nasprotovanje etničnemu štetju samo iz vrst takojmenovane »ljudstve fronte« ter da s tistim glasom ne soglašajo vsi Slovenci. In še pred kratkim so trobili v vse vetrove, da protestira proti etničnemu štetju samo levičarski tisk, kar seveda ni bilo res. V svoji hinavščini so tedaj šli tako daleč, da so se drznili celo nam soliti pamet, trdeč, da nasprotovanje etničnemu štetju zaradi tega, ker je slovenska etnična skupina še preveč pod vplivom politično fašističnega zatiranja, pomeni omalovaževati odporniško gibanje, katerega so se udeležili tudi Slovenci ter da alarmistični članki v levičarskem tisku vznemirjajo zavest manjšinske etnične skupine.

Tako so torej demokristjani trobili do nedavnega. Danes trobijo drugače. Danes so bili prisiljeni sprejeti na znanje, da to, kar so do nedavnega trdili, ni res. Res pa je, da nasprotujejo etničnemu štetju v sedanjem času, v sedanjih razmerah in v pogojih, ki so jih prav oni vsilili, vsi Slovenci, ne glede na politično ali ideološko prepričanje in močne sile italijanskega resnično demokratičnega javnega mnenja. Zato so sedaj demokristjani ubrali drugo struno, katero bodo morda že jutri znova zamenjali.

Potem, ko so se morali sprijazniti z dejstvom, da vsi Slovenci zavračamo etnično štetje in potem, ko so vse politične in kulturne organizacije soglasno izjavile, da ne bodo upoštevale rezultatov, ki jih bo dalo bliž-

(Nadaljevanje na 3. strani)

mu dnevniku. Toda to je še enkrat poudaril tudi predsednik občinske komisije na tiskovni konferenci, ki je bila v torek v Trstu.

Spričo tega se še tem bolj v pravičeno postavlja vprašanje: kaj neki zasledujejo višje oblasti in kaj hočejo doseči v etničnim štetjem?

Nikakor ne moremo verjeti, da hočejo s takim štetjem samo priti do statistik, ki pa ne morejo biti v nobenem primeru verodostojne.

Opčinam dajejo ime ki ga je vsilil fašizem

Fašisti so leta 1942 nasilno preimenovali Opčine v «Poggioreale del Carso». Vsiljeno in tukajšnjim prebivalcem povsem tuje ime se ni nikoli uveljavilo. Zato so se tega imena doslej posluževali le nekateri državni uradi, kot n.pr. železnice, pošta, šola z italijanskim učnim jezikom in morda še kak drugi urad. Vsi ostali uradi in celo cestna uprava pa so do danesnjega dne obdržali staro in pristno ime.

Pred kratkim pa je šinilo nekaterim s šovinizmom prežetim gospodom, ki vedrijo v Trstu, da je treba od fašistov vsiljeno ime uveljaviti. Tako je dobil celo urad občinskega delegata nov žig, na katerem se «dichi» fašistični «Poggioreale del Carso». Tudi v nekaterih razredih slovenske osnovne šole mešajo otrokom pojme z vsiljenim imenom. Naravnost smešno, da ne rečemo žalostno je, da morajo otroci pri italijanskih nalogah uporabljati novo ime, dočim pri slovenskih nalogah uporabljajo staro ime.

Zaenkrat še ne vemo od kod je prišel ukaz glede uvajanja novega imena. Upamo, da bomo

to v kratkem izvedeli. Že danes pa odločno obsojamo ta nov poskus potujčevanja imen naših krajev in izjavljamo, da bomo napravili potrebne korake, da se odpravi ta neslanost, da ne rečemo sramota.

Odkar so Opčine nastale so se vedno tako imenovali. Nihče se ni spodtkal ob to staro ime. Samo fašisti so se v trenutku, ko so bili na višku svoje moči, so se postavili proti njemu. Žalostno pa je, da se najdejo oblasti, ki toliko let po porazu fašizma skužajo uveljavljati to dediščino zloglasnega režima. To se upajo samo na naši zemlji počenjati, kajti v ostalih pokrajinah Italije so bila že zdavnaj odpravljena vsa krajevna imena, ki so jih dali fašisti, ko so bili na oblasti v državi.

Novi dokazi diskriminacije

V teku je razdeljevanje popisnih pol za splošno ljudsko štetje. Popisne pole so seveda pisane samo v italijanskem jeziku. To je prva ugotovitev, ki jo moramo podčrtati. To je še en dokaz diskriminacije proti Slovincem in dokaz kako oblasti kršijo ustavna določila in določila Londonskega sporazuma. In to odločno obsojamo!

Raznašaleci popisnih pol nimajo niti slovenske priloge z navodili za izpopolnjevanje raznih obrazcev. Zaradi tega je prišlo do velikega nezadovoljstva. Prišlo je celo do tega, da so ljudje po nekod odklonili navodila pisana samo v italijanskem jeziku. Dejstvo, da niso pristojne oblasti smatrale za potrebno niti da bi natisnile zadostno število listov z navodili za popis v slovenščini, je drug dokaz diskriminacije, ki ga prav tako obsojamo!

Toda med razdeljevanjem

popisnih pol je prišlo do zelo neljubih dogodov. Prišlo je celo do primera, da je raznašalec enostavno grozil Slovincem, da bo poklical orožnike! Tisti človek se je verjetno mnogo bolj počutil pod fašizmom in se nikakor ne more otresti rasistične nestrpnosti. No, izgleda pa, da je bil posvarjen, saj nismo prejeli vesti, da bi se taki primeri še ponavljali.

Tržaški župan, vsaj do trenutka ko to pišemo, ni smatral za potrebno, da bi dal nalepiti razglas o ljudskem štetju tudi v slovenščini, niti v krajih, ki so pretežno slovenski. To je zopet nov dokaz diskriminacije, ki ga odločno obsojamo! Je pa to še en dokaz, kako demokristjani tolmačijo pravice Slovincem, katerim se tako prilizujejo v času volilnih agitacij. To je obenem tudi dokaz kakšna je v resnici demokristjanska «demokracija»!

Slovinci! Na vse diskriminacije odgovorite trezno in modro! Odgovorite s tem, da napišete v 11. stolpec popisne pole, da je vaš občevalni jezik v družini SLOVENSKI!

Ko je bil list še zaključen smo izvedeli, da sedaj razdeljujejo tudi slovenske popisne pole.

10. junij 1944

Bombni napad na Trst - 10. junija 1944. V nekaj sekundah so bile mestu povzročene težke izgube. Kaj bi se zgodilo če bi prišlo do atomskega napada?

Ime Hruščeva v raznih jezikih

Ime tovariša HRUŠČEVA se ni nikdar tako pogosto pojavljalo v svetovnem tisku kot v preteklem letu, ob priliki njegovega obiska v ZDA in nastopa na zasedanju Generalne skupščine OZN. S transkripcijo njegovega imena so pa seveda velike težave. Pariški Express je objavil, kako pišejo njegovo ime v nekaterih evropskih deželah, kjer uporabljajo latinico:

Nemčija: Chruschtschow

Velika Britanija: Krushchev
Holandija: Chroestjev
Italija: Crusciov
Španija: Krushev
Portugalska: Khruschchev
Danska: Khrushchev
Norveška: Khrushtsjov
Švedska: Chrusjev
Islandija: Krusjeff
Finska: Hrustshev
Poljska: Chreszczew
Češkoslovaška: Hrusčov
Francija: Krouchtchev

AFRIKA DAVID DIOP

Ti ki moliš ti ki jokaš
Ti ki boš umiral nekega dne ne da bi vedel zakaj
Ti ki se boriš ki bediš za počitek Drugega
Ti ki ne gledaš več z nasmehom v očeh
Ti brat moj z obrazom polnim strahu in tesnobe
Vstani in krikni: NE!

Značilne in poučne primerjave

Naslednje številke kažejo, koliko potrosijo razne države na leto za javno vzgojo državljanov. Iz teh števil je razvidno, da Sovjetska zveza potrosi za šolstvo nad 4 krat več od Združenih držav in 20 krat več kot Italija:

Združene države 56,3
Sovjetska zveza 201,7
Francija 31,8
Švica 28,-
Velika Britanija 26,6
Italija 10,1

Število inženirjev, ki so bili diplomirani v letih od 1954 do 1958 v Sovjetski zvezi odnosno v Združenih državah Amerike (število je izraženo v tisočih):

	SZ	ZDA
1954	36	53
1955	56	22
1956	66	23
1957	71	26
1958	94	32

Leta 1959 je v Sovjetski zvezi diplomiralo 105 tisoč inženirjev, leta 1960 pa 119.000.

Kulturna kronika

NOVA CERNIGOJEVA RAZSTAVA

26. oktobra bo akad. slikar Avgust Černigoj ponovno odprl razstavo svojih del v Občinski galeriji v Trstu. Razstavil bo najnovejša dela: olje, grafike in razne kompozicije.

KUBANSKI ROMAN V SRBOHRVAŠČINI

V Beogradu je izšel prvi srbohrvatski prevod kubanskega romana «Izgubljena steza» Alcha Carpentiera. Avtor tega romana je znan ustvarjalec v latinskoameriški književnosti.

NOVO DELO SOLOHOVA

Veliki sovjetski pisatelj Solohov, ki je avtor zelo znanega dela «Tih Don», bo v kratkem dokončal nov roman z naslovom: «Borili so se za domovino». Solohov je to delo začel sestavljati že med domovinsko vojno. Nekaj poglavij je bilo že objavljenih v raznih revijah. Nekatera so bila prevedena tudi v tuje jezike.

Slovensko gledališče v Trstu

V soboto, 15. oktobra ob 20.30 v AVDTORIJU v Trstu
PREMIERA
Shakespeare
«H A M L E T»

Prevod - Oton Župančič
Scena in kostumi - Vladir Rijavec

Glasha - Pavle Merku
Režija - Jože Babič.

Nastopajo: Klavdij, kralj danki - Joško Lukeš, Hamlet - nečak kralja - Stane Starešinič, Polonij Rado Nakrst, Horatio, Hamletov prijatelj - Stane Rztresen, Laert, Polonijev sin - Livio Bogatec, Gertruda, danska kraljica - Mira Sardočeva, Ofe-lija, Polonijeva hči - Miranda Caharija, I. igravec - Modest Sanein, Gildenstern - Alojz Milič, Rozenkranc - Silvij Kobal, Osrik - Arijan Rustja, Marcel - Dušan Jazbec, I. grobar - Justo Košuta, II. grobar - Edvard Martinuzzi, Fortinbras - Julij Guštin, I. dvorjanka - Zlata Rodošek, II. dvorjanka - Leli Nakrstova, I. dvorjan - Josip Fišer, igralka - Nora Jankovič (igr. šola). V vlogah dvorjanov, vojakov, pažev nastopajo še: Vojko Cesar, Drašič Franko, Anton Dimitrij, Jože Dekleva, Pečar Fabjan, Reinhardt Enio, Jurij Kuferzin, Guštin Edvin, Gorkič Ivan, Bruno Jankovič, Aleksander Pertot, Vinko Ščurek, Bruno Počkaj, Filip Fišer in Rafael Vitez.

Ostale reprize v Avditoriju:
V nedeljo 15. oktobra ob 17. uri;
v ponedeljek 16. oktobra ob 18. uri (samo za dijake) in
v torek 17. oktobra ob 20. uri.

Demokristjani se jezijo...

(Nadaljevanje z 2. strani)

nje ljudsko štetje, kar potrjuje tudi skupna izjava, ki jo objavljamo na drugem mestu, so začeli nelevičarske slovenske skupine odkrito in precej drzno svariti nič manj kot pred nevarnostjo «ljudske fronte» in zahtevati od njih, naj se ne mešajo s skrajneži (beri: s komunisti!) in naj ne dajejo posredno ali neposredno pobud za opredelitev «ljudske fronte», ki koristi komunizmu ter naj ne predstavljajo obrambi vrednot svobode in demokracije brezpo-gojno narodno edinost!

Ali ste razumeli to pridigo? Pridigo, ki je izven časa in pomena, ki pa kljub vsemu zelo odkrito potrjuje veliko vznemirjenost demokristjanskih vodilnih krogov; pridigo, ki očitno potrjuje, da se demokristjani boje enotnega nastopa vseh Slovincem.

In v pomanjkanju vsakih otipljivih argumentov sežejo po tistem sredstvu, ki se imenuje: antikomunizem.

Toda če bi demokristjani imeli čisto vest, bi lahko bili povsem mirni, saj nihče ne more verjeti, da so tako zelo naivni, da bi bili prepričani v to, da se z enkratnim enotnim nastopom že ustvari takoiimenovana «ljudska fronta».

PAMETNA POBUDA!

Skupščina miru

Notranja komisija — struja FIOM — v Tržaškem arzenalu je dala pobudo za sklicanje skupščine vseh notranjih komisij velikih in malih podjetij v Trstu, na kateri bi razpravljali o problemu miru.

V pismu, ki je bilo poslano vsem notranjim komisijam je med drugim poudarjeno: «Zaskrbljeni zaradi vedno večje nevarnosti za mir na svetu, obsodimo vojne provokacije in zahtevamo sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo ter rešitev vprašanja Berlina.

Zahtevamo, naj Italija ostane izven vsake vojaške pustolovščine, prepoved jdrskega orožja in splošno razorožitev.

Borimo se združeni, da rešimo naše družine in svet pred vojno katastrofo, ki bi spremenila naš planet v svet brez življenja.»

Notranja komisija — struja FIOM — v Tržaškem arzenalu je nadalje predlagala, naj bi bila omenjena skupščina vseh notranjih komisij tovarn in podjetij v petek, 13. oktobra ob 18. uri v dvorani «Di Vittorio» na sedežu CGIL v ul. Pondares 8.

Temeljni kamen za slovenski licej

Preteklo soboto dopoldne so v Trstu položili temeljni kamen za šolsko poslopje, namenjeno znanstvenemu liceju in trgovski akademiji s slovenskim učnim jezikom. Nova šola bo zgrajena pri Sv. Ivanu in sicer med Vrdeljsko in Lonjersko cesto.

Kot je znano smo Slovenci vrsto let odločno vztrajali v zahtevi po novem ustreznem šolskem poslopju. Komunistični pokrajinski svetovaleci so predlagali, naj se načrt za novo šolo vključi v pokrajinski proračun. Končno je bil ta predlog sprejet. Do tega je prišlo prav

po prizadevanja našega bivšega pokrajinskega svetovalca tov. Šiskoviča.

O podrobnosti svečanosti, ki je bila ob priliki polaganja temeljnega kamna ne moremo obširneje pisati, ker pristojna oblast našemu listu ni poslala zadevnega vabila.

Kot smo izvedel iz dnevnega časopisja so nekatere osebnosti, ki nimajo sicer ničesar skupnega s slovensko šolo, podpisale spominski pergament, ki je bil vzidan v temeljni kamen. Vprašujemo pa: kako to, da ni nihče povabil, naj omenjeni pergament podpišejo tudi predstavniki Slovencev in zlasti tisti, ki so novo šolo izbojevali?

Zakon za slovenske šole

Uradni list Italijanske republike je v svoji zadnji številki objavil besedilo zakona, ki ureja slovensko šolstvo na Tržaškem ozemlju in v gorški pokrajini. Z objavo v tem listu je zakon končno stopil v veljavo. Tako je uresničena naša upravičena zahteva, za katero smo se toliko let borili.

Med važna vprašanja, ki zlasti živo zanimajo prebivalce Opčin in sosednih vasi spada tudi vprašanje tramvaja. Kot je znano bo še ta mesec openska tramvajska proga prešla pod tržaško občinsko upravo in po vsej verjetnosti v sklop ACEGAT.

Se pred nedavnim je družba, ki sedaj upravlja omenjeno tramvajsko progo, svojevoljno še enkrat povišala tarife. S tem poviškom so bili prizadeti potniki, zlasti tisti, ki se vozijo na delo v mesto. Predvsem so bili prizadeti delavci, saj se njihove plače ne večajo vzporedno z višanjem stroškov na slošno. Močno so bili prizadeti tudi starši tistih dijakov, ki se vozijo vsak dan v mestne šole. Zato je

bilo nezadovoljstvo prizadetih zelo veliko in se še ni poleglo. V resnici se tudi ne more poleči.

Vse kaže, da je sedanja tramvajska družba, ki se je sicer z zadnjim poviškom tarif hotela okoristiti za nekaj denarja na škodo potnikov, hotela napraviti uslugo demokristjanski občinski upravi, kajti zelo nerodno bi izgledalo, da bi slednja takoj po prevzemu proge povišala tarife.

Toda v zadnjem času so začele krožiti v javnosti še druge vesti. Med drugim se govori, da bo nova uprava ukinila dosedanje mesečne abonmaje in namesto njih uvedla tedenske vozne karte, ki bi dale pravico samo do dveh dnevni voženj. Ta ukrep bi še nadalje prizadel zelo številne potnike, ki imajo mesečne karte. Številni delavci, uradniki in študenti se namreč vozijo opoldne domov in se vračajo na delo, odnosno v šolo tudi popoldne.

To naj bi bila, torej, prva «usluga» demokristjanske uprave!

Seveda, če je to res, ne bo šlo vse tako gladko. Potniki bodo odločno vztrajali v zahtevi, naj se spoštuje že davno uveljavljena pravica!

Kot je znano ni zakon tak kot smo ga želeli. Zahteve, ki so jih postavili komunistični poslanci, sporazumno z slovenskimi političnimi in kulturnimi organizacijami in sporazumno s slovenskimi šolniki, niso bile v celoti sprejete. Vendar pa so bile v prvotni vladni načrt vnešene nekatere pozitivne postavke.

Lepa prireditev Banovcev

V nedeljo 1. oktobra je bila v Prosvetnem domu na Opčinah zelo prosičena kulturna prireditev. Priredili so jo šolarji — in ne samo šolarji — iz Banov. S to prireditvijo so hoteli proslaviti začetek novega šolskega leta. Na sporedu je bila mladinska igra «Kralj Matjaž in Alenčiča» v kateri so nastopili: Žarko Ban v vlogi kralja Matjaža, Alenka Rener v vlogi Alenčice, Leo Hrovatin v vlogi Pavlihe, Lidija Malalan v vlogi Hasana, Albin Vidau v vlogi Sultana in Peter Malalan v vlogi Mustafe. Še pred to igro pa je bil na sporedu ljubek prizorček «Kuharice», pozdravni nagovor Nadje Rener in deklamaciji, ki sta jih podala Mario Milkovič in Svetka Persinovič.

Predsednik openskega prosvetnega društva Mirko Kapelj je v kratkem nagovoru pohvalil marljivost in incitivo Ba-

novcev, katero je postavil za vzgled drugim vasem in družtvom.

Prireditev je pripravila in vodila Tončka Vidau s sodelovanjem učiteljice Stanke Hrovatinove.

Šolarji iz Banov bodo ponovili kulturno prireditev v Prosvetnem domu na Opčinah.

Prireditev bo v nedeljo 15. oktobra ob 17. uri.

Pridite polnoštevilno!

Važno obvestilo za kmete

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo obvešča, da sprejemajo prošnje za prejem prispevka najvišjem znesku 30% nakupne cene za dobavo čebulic tulipanov, narcizov, hiacintov, irisov in enoletnih cepljenk vrtnice.

Prav tako sprejema prošnje za nakup semenske pšenice odbranih vrst po znižani ceni. Vsak prosilec bo lahko prejel največ en stot semena. Prispevek nadzorništva znaša največ 50% nakupne cene.

Kmetijsko nadzorništvo obvešča tudi čebelarje, da sprejemajo naročila za nakup maillozija po znižani ceni.

Kmetijsko nadzorništvo bo dalo tudi prispevek za nabavo racionalnih panjev. Ta prispevek bo znašal največ 30% nakupne cene.

Ker vsa ta naročila sprejemajo že od 5. t. m., priporočamo kmetom, da pohite z naročili.

List „Zadrugar“ tudi v slovenščini

Skupina članov Delavskih zadrug nas je vprašala, naj se po zanimamo kako je z glasilom Delavskih zadrug v slovenskem jeziku. Prizadeti so nam povedali, pa da jim pošiljajo na dom samo list v italijanščini.

V biltnu, ki ga objavlja tržaškova agencija «Italia» smo pred kratkim brali med drugimi tudi naslednjo vest:

«Zadrugar» štirinajstdnevnik Delavskih zadrug izhaja tudi v slovenščini. Časopisa ne pošiljajo na dom, ker člani zadrug niso porazdeljeni po narodnosti. Slovenski zadrugarji dobe list brezplačno na željo v vseh trgovinah.

Evo odgovor. Delavske zadrug izdajajo list tudi v slovenščini, a ga ne pošilja svojim članom iz enostavnega razloga ker ne vedo kdo izmed njih je Slovenec in kje Italijan. Toda nikakor ne moremo razurmeti kako, da si upravitelji Zadrug ne znajo v tem primeru pomagati. Ugotoviti kdo izmed članov je Slovenec ne bi bilo težko, zlasti na podeželju.

Toda za to je potrebno vsaj malo dobre volje. Te volje pa nimajo tisti, ki se laste monopolna nad DZ.

OBVESTILO UREDNIŠTVA

Današnja številka lista je izredna. Izdali smo jo, ker je bilo potrebno objasniti naše stališče v zvezi s popisom prebivalstva po narodnosti. Četudi je tokrat format lista nekoliko manjši, ostane cena številke neizpremenjena, ker je izredna številka združena z večjimi stroški. Cenjene naročnike prosimo, naj to upoštevajo.

DELO
GLASILO AVTONOMNE
TRZASKE FEDERACIJE K.P.J.
Uredništvo in uprava sta v Trstu, ul. Capitolina 3, telef. 44-047 in 44-047. Odgovorni urednik je Anton Mirko Kapelj. Tiska Tip-Riva v Trstu, ul. Torrebianca 18.